

NACIONALINĖ MOKYKLŲ VERTINIMO AGENTŪRA
ZARASŲ „AŽUOLO“ GIMNAZIJOS IŠORINIO VERTINIMO ATASKAITA

2013-10-30 Nr. A-30

Vilnius
IŽANGA

Vizito laikas – 2013 m. rugsėjo 23–27 d.

Vizito tikslas – mokyklos veiklos kokybės išorinis vertinimas.

Išorės vertintojų komanda:

Vadovaujančioji vertintoja – Violeta Gendvilienė.

Išorės vertintojai:

Jonas Paukštė, atsakingas už 1 srities „Mokyklos kultūra“, 2 srities „Ugdymas ir mokymas“ rodiklio 2.1.5. „Neformalusis švietimas“ vertinimą;

Ramutė Stasevičienė, atsakinga už 2 srities „Ugdymas ir mokymasis“ vertinimą, išskyrus temą 2.1. „Bendrasis ugdymo organizavimas“;

Loreta Grochauskienė, atsakinga už 3 srities „Pasiekimai“ ir 4 srities „Pagalba mokiniui“ vertinimą ;

Aida Adiklienė, atsakinga už 5 srities „Mokyklos strateginis valdymas“ ir 2 srities „Ugdymas ir mokymas“ temos 2.1. „Bendrasis ugdymo organizavimas“ rodiklių 2.1.1., 2.1.2., 2.1.3., 2.1.4. vertinimą.

Išorės vertintojai stebėjo 89 ugdymo proceso veiklas (85 pamokas, 4 neformaliojo švietimo būrelius), gilinosi į mokinių ir mokytojų veiklą pamokose, stebėjo jų elgesį ir santykius natūralioje aplinkoje: pertraukų metu, klasėse, koridoriuose. Vertintojai bendravo su mokytojais, mokiniais ir jų tėvais, bibliotekos darbuotoja, pagalbos mokiniui specialistų komanda, techninio personalo darbuotojais. Vyko individualūs pokalbiai su direktoriumi, pavaduotojomis ugdymui, mokiniais, metodinių grupių pirmininkais, įsivertinimo grupe, Vaiko gerovės komisija, Gimnazijos taryba, tėvų komitetu, Lietuvos švietimo darbuotojų profesinės sąjungos nariais, Zarasų centrinės bibliotekos direktore. Išorinio vertinimo komanda išanalizavo gimnazijos veiklos bei mokinių pasiekimų ir pažangos fiksavimo dokumentus, mokinių ir tėvų nuomonės apie „Ažuolo“ gimnazijos veiklą tyrimo statistinę ataskaitą (toliau – STA), pirminę mokyklos informaciją, Zarasų rajono savivaldybės administracijos Švietimo skyriaus pateiktą informaciją apie akademinis mokinių pasiekimus rajono kontekste ir mokyklos perspektyvą savivaldybės bendrojo lavinimo mokyklų tinklo pertvarkos kontekste.

Vertinant mokyklos veiklą, vadovautasi Švietimo ir mokslo ministro 2009 m. kovo 30 d. įsakymu Nr. ĮSAK-608 „Dėl bendrojo lavinimo mokyklų veiklos kokybės išorės vertinimo tvarkos aprašo patvirtinimo“, Mokyklų išorės vertintojų elgesio kodeksu, naudotasi Bendrojo lavinimo mokyklos veiklos kokybės įsivertinimo rekomendacijose aprašytais bendrojo lavinimo mokyklos veiklos rodikliais, informacijos fiksavimo formomis. Vertinimo procese ir ataskaitoje taikyta penkių vertinimo lygių skalė:

„labai gerai“ – veikla pamokoje yra nepriekaištinga, veiksminga, savita, kūrybiška (4 lygis); šiuo lygiu įvertintą mokytojo patirtį galima paskleisti už mokyklos ribų;

„gerai“ – veikla pakankamai kryptinga, tinkama, lanksti, turinti savitų bruožų (3 lygis); taip įvertintą mokytojų patirtį verta skleisti mokykloje;

„patenkinamai“ – veikla yra priimtina, vidutiniška, ne visuomet prasminga ir veiksminga, t.y. veikla mokykloje tinkama, bet yra ką tobulinti, verta sustiprinti ir išplėtoti (2 lygis);

„prastai“ – veikla neperspektyvi, neveiksminga, nekonkreči, rizikinga, veiklą būtina tobulinti (1 lygis);

„labai prastai“ – veiklą būtina iš esmės keisti (N lygis).

Išskiriant stipriuosius ir tobulintinus mokyklos veiklos aspektus prie teiginių nurodomos temos (pvz., 2.3., 2.4.), veiklos rodikliai (pvz., 1.1.1., 1.1.2.) bei veiklos kokybės lygiai, kuriuos mokykla gali patitiksinti Bendrojo lavinimo mokyklos veiklos kokybės įsivertinimo rekomendacijose. Ataskaitoje pateiktos išorinio vertintojų išvados ir rekomendacijos yra priimtose bendru komandos susitarimu, įvertinus išorės vertinimo metu surinktus duomenis.

Išorės vertintojų komanda yra įsitikinusi, kad visus rekomenduojamus patobulinimus Zarasų „Ažuolo“ gimnazijos bendruomenė gali įgyvendinti veiksmingiau panaudodama vidaus išteklius ir, esant poreikiui, pasitelkdama išorės partnerius.

I. MOKYKLOS KONTEKSTAS

Zarasai – nedidelis (apie 8 tūkst. gyventojų) miestas, esantis šiaurės rytų Lietuvoje, Utenos apskrityje. Bendrojo lavinimo paslaugos teikiamos trijose miesto mokyklose: Santarvės pradinėje, P.Širvio pagrindinėje ir „Ažuolo“ gimnazijoje. Zarasų rajone ir mieste demografinė padėtis nėra palanki dėl mažėjančio gyventojų skaičiaus, emigracijos mastų. Kiekvienais mokslo metais rajone sumažėja apie 130–150 mokyklinio amžiaus vaikų.

„Ažuolo“ gimnazija turi senas ir galias istorines šaknis, siekiančias XX a. pradžią. Tai iliustruoja gimnazijos muziejuje sukaupta gausi šios mokslo įstaigos raidos ekspozicija. 2012 m. gimnazijos pastatas akivaizdžiai pasikeitė: apšiltintas, nudažytas šviesiai geltona spalva. Šiais mokslo metais įrengtas naujas stadionas.

Nežiūrint į tai, kad langai ir palangės nebuvo pakeisti, vidinėse patalpose tapo šilčiau, sumažėjo šilumos sąnaudos. Tačiau gimnazija neturi Higienos paso, nes mokykliniai suolai ir kėdės neatitinka mokinių ūgio, chemijos kabinete neveikia traukos spinta, nėra žaliuzių informacinių technologijų ir technologijų kabinetuose. Daugelyje klasių apšvietimas neatitinka reglamentuojamų normų. (Lietuvos higienos norma HN 21:2011 „Mokykla, vykdanči bendrojo ugdymo programas). Mokinių skaičius gimnazijoje mažėja. 2013–2014 m. m. mokosi 342 mokiniai, sudaryta 12 klasių komplektų. Prieš metus, t.y. 2012–2013 m. m. gimnazijoje mokėsi 359 mokiniai, buvo sudaryta 13 klasių komplektų. Pagal Mokinio krepšelio metodiką sumažėjus mokinių skaičiui atitinkamai sumažėja mokyklai skiriamų krepšelio lėšų, dėl to mokyklos galimybės tenkinti įvairiapusių mokinių ugdymosi poreikius taip pat gerokai sumažėja. Pavyzdžiui, neformaliajam švietimui 2011–2012 m. m. buvo skirta 41 val., 2012–2013 m. m. – 35 val., o 2013–2014 m. m. – tik 22 val. Tik 44 procentai, t.y. 159 mokiniai tenkina saviraiškos poreikius gimnazijoje veikiančiuose būreliuose. Kitas neformaliojo švietimo įstaigas – Meno mokyklą, Sporto centrą, Jaunimo centrą, Kultūros centrą, klubus ir viešąją biblioteką – lanko 168 mokiniai, t.y. 48 procentai visų besimokančiųjų.

Mokinių, besimokančių pagal specialiąsias programas, nedaug. 2012–2013 m. m. tokių mokinių iš viso buvo 3, šiais mokslo metais mokosi tik vienas mokinys, turintis judėjimo negalę ir kitų ugdymosi sunkumų. Renovacijos metu įrengtas pandusas, kuriuo jis turi galimybę patekti į gimnaziją, o šalia esantis mokytojo padėjėjas visada padeda įveikti įvairius kitus sunkumus.

Zarasų rajone bedarbystės rodiklis yra vienas iš aukščiausių respublikoje. Tai lemia ir gimnazijos mokinių tėvų socialinę-ekonominę padėtį. Beveik 30 procentų mokinių yra iš socialiai remtinų šeimų, kas ketvirta šeima nepilna. Dalis mokinių gyvena aplinkiniuose kaimuose ir gyvenvietėse. Gimnazija, siekdama tinkamai užtikrinti ugdymo procesą, organizuoja mokinių pavėžėjimą trimis būdais: geltonuoju autobusiuku, maršrutiniais autobusais ir mišriai, t.y. geltonuoju ir maršrutiniais autobusais. Pavežamų mokinių skaičius beveik nesikeičia: 2011–2012 m. m. buvo pavežama 101, o 2012–2013 m. m. – 104 mokiniai. Pastaraisiais mokslo metais pavežami 109 mokiniai, o nemokamą maitinimą ir socialinę paramą mokymo reikmėms įsigyti gauna 71 mokinys. Verta pabrėžti, kad maistas valgykloje skanus, pakankamai platus asortimentas ir nedidelės kainos. Valgykla erdvi, švari, aptarnavimas greitas ir malonus. Dažniausiai mokinių, gyvenančių rizikos šeimose (ypač tokiose, kur girtaujama, nesirūpinama vaikais), mokymosi motyvacija būna labai žema. Tokių mokinių skaičius kasmet vis didėja, dėl to atsiranda ugdymo organizavimo problemų, mokiniai nelanko pamokų arba trukdo dirbantiems. Gimnazijoje itin didelis dėmesys skiriamas lankomumui užtikrinti: Tam naudojamos ne tik drausminimo, bet ir skatinimo priemonės – renkamos ir apdovanojamos geriausiai lankančios klasės, apdovanojami atskiri mokiniai. 3

Gimnazijos mokytojų kolektyvas (43 darbuotojai) įgiję aukštas kvalifikacines kategorijas. Čia dirba 4 ekspertai, 27 metodininkai, 8 vyresnieji mokytojai, 2 mokytojai neatestuoti ir vyresnysis socialinis pedagogas, psichologas. Mokyklos vadovai įgiję II-ąsias vadybines kategorijas. Dalis mokytojų dalyvauja projektuose, į juos įtraukdami ir mokinius. Pavyzdžiui, jau 14 metų besitęsiantys partnerystės ryšiai su Ludwig-Meyn gimnazija Vokietijoje sudaro galimybių mokiniams ugdytis komunikavimo kompetencijas vokiečių kalba. Gimnazijos teatro grupės nariai Prancūzijos Turo mieste per projekto MODE H veiklas puikiai reprezentavo ne tik gimnaziją, bet ir Zarasų miesto savivaldybę. Dalyvaujant šalyje vykdomame projekte „Bendrojo lavinimo mokyklų modernizavimas“ įsigyta naujų baldų ir kitos mokyklinės įrangos. Žengti pirmieji žingsniai projekte „Kuriame respubliką: visuomenės pilietinių kompetencijų ugdymas“, sėkmingas projekto AKIM („Aukštosios kultūros impulsai“) startas, tebetęsiama veikla „Kūrybinių partnerysčių“ programoje. 2013 m. Viešosios policijos skyriaus Prevencijos poskyrio organizuotame konkurse gimnazija pripažinta „Saugiausia mokykla“. Tai – reikšmingas Vaiko gerovės komisijos, pagalbos mokiniui specialistų, klasių vadovų ir daugelio mokytojų indėlis vykdant žalingų įpročių prevenciją.

Gimnazijos mokinių valstybinių brandos egzaminų pasiekimai atitinka Lietuvos mokyklų vidurkį, o 2013 metais kai kurių dalykų net lenkia (lyginant 50–100 balų įvertinimą: istorijos 32,6 – 56,5, lietuvių kalbos 39,9 – 46, biologijos 41,5 – 45). Lyginant rezultatus su kitų rajono mokyklų rezultatais, gimnazijos rezultatai beveik visur lenkia 90 – 100 balų vertinimo skalėje. 2011 metais gimnazijos mokiniai gavo šešis 100 – ukus (4 istorijos, 1 anglų, 1 biologijos), 2012 metais – 2 šimtukus (1 istorijos, 1 rusų kalbos), 2013 metais – 1 šimtuką (lietuvių kalbos). Dauguma mokinių sėkmingai studijuoja Lietuvos ir užsienio šalių aukštosiose mokyklose.

Dalis gimnazijos bendruomenės iki šiol tebegyvena 2012 metų rugsėjo mėnesį vykusio šešių Zarasų rajono mokyklų darbuotojų streiko atgarsiais: viltimi sulaukti duotų pažadų ištesėjimo ir pasiryžimu, esant reikalui, kovoti toliau.

II. STIPRIEJI IR TOBULINTINI MOKYKLOS VEIKLOS ASPEKTAI

Stiprieji mokyklos veiklos aspektai

1. Gimnazijos tradicijų puoselėjimas ir kūrimas (1.1.2. – 3 lygis).
2. Geri mokinių ir mokytojų santykiai pamokose (1.1.6., 2.2.3. – 3 lygis).
3. Pageidaujamo elgesio skatinimas (1.3.2. – 3 lygis).
4. Gimnazijos vaidmuo vietos bendruomenėje (1.4.1. – 3 lygis).
5. Ugdymo turinio aktualizavimas pamokose (2.3.2. – 3 lygis).
6. Bendruomenės lūkesčius tenkinantys VBE rezultatai (3.2.1. – 3 lygis).
7. Mokinių dalyvavimas ir pasiekimai olimpiadose, konkursuose bei kituose renginiuose (3.2.2. – 3 lygis).
8. Pakankamai kryptinga bendroji rūpinimosi mokiniais politika (4.1.1. – 3 lygis).
9. Paveiki socialinė pagalba mokiniams (4.2.3. – 3 lygis).
10. Demokratiškas gimnazijos valdymas (5.3.1. – 3 lygis).

Tobulintini mokyklos veiklos aspektai

1. Ugdymo planai ir 3 – 4 klasių tvarkaraščiai (2.1.2. – 2 lygis).
2. Ugdomosios veiklos būdai ir metodai (2.3.1. – 2 lygis).
3. Mokinių išmokymo stebėjimas ir pažangos pamatavimas (2.3.4., 3.1.1. – 2 lygis).
4. Veiklos įsivertinimo rezultatų panaudojimas (5.2.2. – 2 lygis).
5. Vidinių gimnazijos erdvių estetinis vaizdas ir tinkamumas ugdymo procesui (5.5.3. – 2 lygis).